

עמ"מ 68973/11/16 - מדינת ישראל נגד פנינה אמיתי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים
בפני סגן הנשיא, כב' השופט משה דרורי

30 ינואר 2017

עמ"מ 68973-11-16 ישראל נ' אמיתי

המערערת	מדינת ישראל באמצעות ב"כ עו"ד שי עציון ועו"ד אשרת הרבסט
נגד המשיבה	פנינה אמיתי באמצעות ב"כ עו"ד גיל דחוח

פסק דין

1. המשיבה הורשעה, על פי הודאתה, בבית משפט השלום בכפר סבא (ת"פ 14-07-32894), בשלוש עבירות של תקיפת קטין על ידי האחראי, הגורמת לו חבלה של ממש, עבירה לפי סעיף 368ב(א) סיפא, לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בכך שבהיותה מורה בבית ספר הממלכתי חב"ד, ברח' סירקין 5, בכפר סבא, ביצעה שלושה מעשים אלה:

א. ביום 16.6.13, ילדה בכיתה ה ביקשה רשות לצאת מן הכיתה. המשיבה אסרה עליה, ותקפה אותה, בכך שאחזה בידיה ומשכה אותה, ובכך גרמה למכאוב רב לקטינה;

ב. בשנת 2012, ילדה בכיתה ג קמה ממקומה, במהלך השיעור, הלכה לקראת חברתה לכיתה, ובכך הכעיסה את המשיבה, שהייתה מורה באותה עת. המשיבה אחזה בידה של הילדה, דחפה אותה, ובכך גרמה לה מכאוב רב;

ג. בתאריך בלתי ידוע בשנת 2012, ילדה בכיתה ג ביקשה רשות להתפנות. המשיבה אסרה עליה, ותקפה אותה בכך שאחזה מתחת לכתפה, וגרמה לה מכאוב.

2. המשיבה הורשעה, כאמור, על פי הודאתה במעשים אלה, בבית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופטת נאוה בכור).

3. לאחר שהוגש לבית משפט השלום הנ"ל, אישור הממונה על התאמתה לעבודות שירות, ולאחר שהמדינה עתרה לעונש של עבודות שירות, קבע בית משפט השלום בכפר סבא כי בהתחשב בנסיבות האישיות המיוחדות של המשיבה, כולל: היותה אם חד הורית, המטפלת בילדיה לאחר גירושין לא קלים מבעלה, אין מקום להורות על מאסר בעבודות שירות, והעונש שהוטל על המשיבה הוא זה: מאסר על

תנאי למשך 10 חודשים למשך שלוש שנים; קנס על סך של 2,500 ₪; ופיצוי לכל אחת מן המתלוננות על סך 2,500 ₪ (גזר דין, מיום כט חשוון תשע"ו (11.11.15)).

4. אין חולק כי המשיבה שילמה את הקנס והפיצויים.

5. אין גם חולק כי מאז גזר הדין, ואף לפני כן, לא עברה המשיבה כל עבירה נוספת, זולת העבירות שבהן הורשעה על פי כתב האישום.

6. ההליכים בבית הדין המשמעתי החלו בכך שבית הדין המשמעתי של עובדי המדינה דן ב"תובענה לאחר הליך פלילי".

המשיבה הודתה במעשים שבהם הודתה בבית משפט השלום, ועל כן, הורשעה בעבירה של פגיעה במשמעת המדינה, ועל פי סעיף 61ג לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963, (להלן - "החוק"): **"הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי שנוהל נגד אדם, יראו אותם כמוכחים בדיון נגד אותו אדם בפני בית הדין למשמעת"**.

7. בטיעונים לעונש בבית הדין למשמעת, עתרה התביעה לענישה של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, פסילה לצמיתות למשרד החינוך ופסילה למשך שנה בשירות המדינה.

גם משרד החינוך הצטרף לעמדת התביעה (ראה: עמ' 3-4 לגזר הדין, בבד"מ 29/16, מיום כד אלול התשע"ו (29.9.16), בהרכב בית הדין למשמעת: ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב בית הדין, עו"ד שרון מאיר ומר דוד הלוי).

8. מאידך גיסא, טען ב"כ הנאשמת דשם (המשיבה שבפניי), כי אין מקום לפיטוריה ולפסילתה, לאור נסיבותיה האישיות.

המשיבה עצמה הביעה חרטה, וביקשה להמשיך לעבוד במשרד החינוך, ולפרנס את ילדיה, בכבוד.

9. בגזר הדין מציג בית הדין למשמעת את תכליתם של אמצעי המשמעת, ובמקביל, מתייחס לשאלה איזה משקל יש לתת לנסיבות אישיות של עובד מדינה (ראה הפסיקה בעמ' 7 לגזר הדין). לאחר שמסביר את הצורך להגן בפני עובדי מדינה שתוקפים תלמידים, מגיע בית הדין למסקנה שיש לתת משקל חשוב לנסיבותיה האישיות של המשיבה, תוך ציון כי מדובר בחשש כי היא וילדיה יגיעו עד חרפת רעב, ועל כן, הטיל בית הדין למשמעת, על המשיבה, את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה חמורה;

ב. הפקעת משכורת קובעת אחת, שתנוכה ב-24 תשלומים שווים ורצופים;

- ג. הורדה בדרגה אחת למשך שנה;
- ד. העברתה של הנאשמת לתפקיד אחר, ופסילתה למילוי תפקיד כעובדת הוראה, עד הגיעה לגיל 67.
10. המדינה לא השלימה עם גזר הדין.
- בהודעת הערעור המפורטת, החתומה על ידי עו"ד נורית בלובשטיין, מנהלת המחלקה הפלילית, בפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי), מיום 30.11.16, עותרת המדינה לכך שהערעור יתקבל, ויוטלו על המשיבה אמצעי משמעת הולמים, אשר ימלאו את תכליות הדין המשמעתי, ויכללו רכיב של פיטורין לאלתר משירות המדינה ופסילה לצמיתות ממשרד החינוך.
11. בין היתר, נטען בערעור, כי אמצעי המשמעת האחרון (ראה: פסקה 9.ד לעיל), לא מתיישב עם הוראות סעיף 34(6) לחוק, שכן יש קודם לתאם עם מנכ"ל משרד החינוך את מקום עבודתה האחר של המשיבה, דבר שלא נעשה.
12. הצדדים הגישו עיקרי טיעון.
13. ב"כ המדינה חזרה על טענותיה, והביאה פסיקה שממנה עולה כי מורה הנוהג אלימות כלפי תלמיד, אחת דינו לפיטורין.
14. ב"כ המשיבה, עו"ד גיל דחוח, תומך בעמדת בית הדין המשמעתי, וכי אין מקום לקבל את הערעור, ויש לתת משקל רב לנסיבותיה האישיות של המשיבה, תוך הדגשה כי, בכל מקרה, מעשי האלימות כלפי התלמידים היו ברף הנמוך בינוני.
15. בדיון היום, חזרו ב"כ הצדדים על טיעוניהם.
- עו"ד עציון, מפרקליטות מחוז ירושלים, ועו"ד הרבסט, מנציבות שירות המדינה, הסבירו את חשיבות ההרתעה והמסר שיש ליתן בעצם הפיטורין, כנגד כל מורה שנוהג באלימות כלפי ילדים בבית הספר.
- עו"ד עציון, אישר, ברוב הגינותו, כי יש פסיקה של בית הדין המשמעתי, שבהם לא נקבע עונש של פיטורין. אך, לדבריו, הקו המרכזי הוא ענישה בדרך של פיטורין, וכי ההתחשבות בנסיבות האישיות צריכה להיות נמוכה, מול הערך החברתי והמטרה והתכלית של הדין המשמעתי, שהוא המסר לציבור.
16. ב"כ הנציבות, עו"ד הרבסט, הוסיפה ואמרה, כי אמצעי המשמעת הרביעי לא ישים, בהעדר תיאום עם המנכ"ל. לדבריה, לא ניתן לכפות על מנכ"ל משרד החינוך להעסיק מורה בתפקיד שאינו תפקיד של

הוראה, בטרם נמצא תקן מתאים.

17. עו"ד גיל דחוח, הסביר כי יש למצוא כל דרך לאפשר למשיבה, לאחר כ-30 שנות עבודה, להמשיך בעבודתה, כעובדת מדינה.

18. המשיבה, עצמה, הביעה נכונות לבצע כל תפקיד, והעיקר שתוכל להמשיך בשירות המדינה ולקבל פנסיה. היא הסבירה את הקשיים שהיו לה בתקופת ההשעיה, מאז אוקטובר 2013, ועד היום.

19. לאחר ששקלתי טענות הצדדים, נראה לי כי אין מקום לקבל את הערעור, ויש להותיר את גזר הדין של בית הדין המשמעתי על כנו.

20. נימוק ראשון שהביאני לכך הוא הצורך בהרמוניה, בין הדין הפלילי לבין הדין המשמעתי.

21. הזכרתי לעיל (פיסקה 3), כי בית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופטת נאוה בכור), החליט שלא לאמץ את עמדת המדינה לעניין מאסר בעבודות שירותוהסתפק בעונש של מאסר על תנאי, וזאת כדי שלא לפגוע במשיבה, מתוך התחשבות במצבה האישי.

22. טענת עו"ד עציון, לפיה די בכך שבית המשפט השלום התחשב במצבה האישי של המשיבה, ואין צורך לעשות כן גם בהליך המשמעתי - טענה זו, אינה מקובלת עלי.

23. נהפוך הוא, יש צורך למצוא ולחפש הרמוניה ועקביות בין שני ההליכים

. בשני ההליכים נמצא האזרח מול המדינה.

המדינה מיוצגת על ידי היועץ המשפטי לממשלה בהליכים פליליים ועל ידי הפרקליטות בהליכים משמעתיים.

הזדמן לי לדון בנושא דומה לפני כארבע שנים, בעמש"מ 46894-11-12 יעקב שאשואשולי נ' מדינת ישראל (2013). אומנם, העובדות שם שונות, במידת מה, מן הנתונים בתיק זה; אולם, העיקרון המשפטי העולה ממה שפסקתי שם הוא כי "**לא אוכל לקבל את עמדת עו"ד הירש-כהן** [מי שייצגה את הפרקליטות בהליך דשם] **לפיה לנציבות שירות המדינה יש מערכת שיקולים שונה ונפרדת מזו של נציגי היועץ המשפטי לממשלה, כאשר הם ייצגו את עמדת הציבור בבית משפט השלום בראשון לציון** [אצלנו - כפר סבא]. גם מבחינה מוסדית, ולא פחות מכך מנקודת מבטו של האזרח, קשה להלום מצב שבו ב"כ המדינה בבית משפט שלום מבקש לא להרשיע אדם, בנימוק שהדבר יזיק לו בעבודתו, שמא יפוטר, ומספר חודשים לאחר מכן, נציג אחר של המדינה מבקש מבית הדין המשמעתי של עובדי המדינה לפטר את אותו אדם" (פיסקאות 31-32).

24. אכן, במקרה שבפנינו, לא נטענה בבית משפט השלום טענת אי הרשעה. אולם, בית משפט השלום לא קיבל את עמדת המדינה, לעניין מאסר בעבודות שירות, והמדינה לא הגישה ערעור לבית משפט מחוזי, ומכאן, שהשלימה עם המצב.
25. לפיכך, מנקודת מבטו של האזרח, אם ערכאה שיפוטית אחת מיצתה אתו את הדין, במאסר על תנאי ולא בעבודות שירות, יהיה זה בלתי הרמוני אם ערכאה שיפוטית אחרת תפטר אותו משירות המדינה. אומנם, נימוק זה לא הוזכר במפורש בגזר דינו של בית הדין המשמעתי, אך, כנראה, שעמד מאחורי הדברים.
26. אשר לטענת נציגי המערערת, לפיה, כל מי שנוהג באלימות כלפי תלמיד, אחת דינו לפיטורין, ולעניין זה אף ציטטו דברים שכתבתי בפיסקה 15 בפסק דיני, בעמ"מ 28895-08-13 אחמד בשארה נ' נציבות שירות המדינה (2014), אשיב כדלקמן:
- א. באותה פרשה, בית הדין המשמעתי החליט על פיטורין, ומי שהגיש את הערעור היה עובד המדינה, וערעורו נדחה. אין זה דומה למקרה שלפנינו, שבו המדינה היא המערערת.
- ב. גם באותו פסק דין מוזכר כי יש פסיקה לכאן ולכאן לעניין פיטורין או אי פיטורין עקב אלימות של מורה כלפי תלמיד (פיסקה 14). אף בפניי, אישר ב"כ המדינה כי אכן יש פסיקה לשני הכיוונים.
- ג. להבדיל מהמשיבה שבפנינו, שנקטה במעשה אלימות יחסית מינורי, כלפי תלמידים בלבד, הרי אותו מערער בתיק הנ"ל הואשם והורשע בביצוע שלוש עבירות אלימות, שאחת מהן כלפי בת זוגו, ואף הוטל עליו מאסר על תנאי שהוארך (פיסקה 28 לפסק הדין).
27. לפיכך, לא ניתן לומר שיש להטיל עונש אחיד ויחיד של פיטורין, לכל מורה הנוהג באלימות כלפי תלמיד.
28. בהקשר זה, יש להוסיף את דברי הסנגור, עו"ד דחוח, המקובלים עליי, כי מדובר באלימות ברף הנמוך והבינוני.
- עניין זה גם מוזכר בגזר הדין של השופטת נאוה בכור, שופטת בית משפט השלום, שבו נאמר במפורש, כי **"במעשיה פגעה הנאשמת בערכים המוגנים ברף הנמוך-בינוני, הואיל שמחד אין מדובר באלימות קשה, כי אם פגיעה ברף התחתון - שעניינה אחיזה, משיכה ודחיפה וללא גרימת חבלה או צורך בטיפול רפואי, הרי שמאידך מדובר בשלושה אירועים שונים, כלפי שלוש התלמידות, בטווח של שנה, תוך גרימת כאב בכל המקרים"** (עמ' 5 לגזר הדין של בית משפט השלום בכפר סבא).
29. את הכף הכריע בתיק זה, כעולה מגזר דינו של בית הדין למשמעת, המצב האישי המיוחד של המשיבה.

מטעמי צנעת הפרט לא אפרט, זולת דברים שניתן לומר: היו לה חיי נישואין לא קלים והיא הצליחה להתגרש לאחר מאבק לא קל, עם בעלה לשעבר; היא פרנסה לבד את שבעת ילדיה; לחלק מילדיה יש בעיות בריאות מסוגים שונים, ששוב, מטעמי צנעת הפרט לא אפרט.

על אף נקודת מוצא התחלתית קשה זו, הצליחה המשיבה לתפקד "מעל המים", ועבדה כמורה במשך כ-30 שנה.

30. אין לשכוח כי המשיבה כבר נענשה, בפועל, בתקופת ההשעיה הארוכה, החל מחודש אוקטובר 2013, ובנוסף לכך נענשה כלכלית, באמצעי המשמעת השני והשלישי של הפקעת משכורת והורדה בדרגה.

31. אשר לאמצעי המשמעת הרביעי, שעו"ד הרבסט, ב"כ המדינה, טוענת שאין להטילו, שכן הוא נוגד את לשון החוק, לא הובאו בפניי פסקי דין ביחס לאמצעי משמעת זה, המוגדר בסעיף 34(6) לחוק כדלקמן: **"העברתו - בתיאום עם המנהל הכללי של המשרד או מי שהמנהל הכללי מינה לכך - למשרה אחרת או למקום עבודה אחר במשרד, בהגבלת זמן או ללא הגבלה"**.

32. מאחר ואין פסיקה לעניין סעיף זה, יש לפרש את החוק, כמו כל חוק אחר המגביל את זכויות האזרח, באופן שהפרשנות הינה לטובת המשיבה, שהיא הנאשמת בערכאה הראשונה.

השווה לעניין זה את האמור בסעיף 34כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977: **"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין"**.

33. בעניין הקונקרטי שבפניי, שמעתי את דברי המשיבה, המוכנה למלא תפקידים במסגרת תכניות הוראה של משרד החינוך, בספריה או בכל מקום אחר, כאשר היא ערה לכך שהמגבלה האמורה באמצעי המשמעת הרביעי, דהיינו: פסילתה למילוי תפקיד כעובדת הוראה עד הגיעה לגיל 67, עומדת בעינה, שכן מי שהגיש את הערעור על גזר הדין היא המדינה, ואילו המשיבה השלימה עם גזר הדין, הכולל גם את הרכיב האמור.

34. מכלול הנתונים שפורטו לעיל, הן השיקולים המשפטיים והן השיקולים האנושיים, הביאני למסקנה כי צדק בית הדין המשמעתי בכך שלא הורה על פיטורי המשיבה.

זכאית המשיבה להמשיך לעבוד בשירות המדינה, ובכך תוכל לפרנס את משפחתה, ובבוא העת לצאת לפנסיה, בהגיעה לגיל המתאים, לאחר שנות עבודה כה רבות.

35. סוף דבר: הערעור נדחה.

36. ב"כ המשיבה בעיקרי הטעון מטעמו לא ביקש לחייב את המדינה בהוצאות, ועל כן, כל צד יישא בהוצאותיו.

ניתנה והודעה היום ג' שבט תשע"ז, 30/01/2017 במעמד הנוכחים.